

Міністерство освіти і науки України  
Мелітопольський державний педагогічний університет  
імені Богдана Хмельницького

**ПЕДАГОГІКА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА  
ХОРЕОГРАФІЇ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ  
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(3-5 листопада 2016 року)

Мелітополь, 2016

УДК: 378.013:7

ББК: 74.00

П 24

*Друкується згідно рішенням Вченої Ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол № 3 від 28.09.2016*

П 24 Педагогіка музичного мистецтва та хореографії у контексті інтернаціоналізації професійної освіти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 3-5 листопада 2016 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2016. – 216 с.

ISBN 978-617-7346-52-3

Збірник містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка музичного мистецтва та хореографії у контексті інтернаціоналізації професійної освіти” (м. Мелітополь, 3-5 листопада 2016 р.). У них розкриваються різні аспекти наукової рефлексії інтернаціоналізації освіти в галузі мистецтва, трансформацій її змісту і технологій. Зокрема, в дослідженнях актуалізуються культурологічний, акмеологічний, компетентнісний та інші традиційні і сучасні наукові підходи у вивченні теоретичних засад історіогенези і світоглядної спрямованості мистецької освіти, практичних питань оновлення змісту педагогічної практики, методичного супроводу сучасних уроків мистецтва та хореографії, розробки підручників нового покоління.

Матеріали збірника будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у загальноосвітніх та спеціалізованих середніх та вищих навчальних закладах.

**Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.**

УДК: 378.013:7

ББК: 74.00

ISBN 978-617-7346-52-3

© Автори матеріалів, 2016

## ЗМІСТ

### ТЕЗИ

<b>Аристова Л. С. РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА .....</b>	<b>7</b>
<b>Багрій Т. Є. КРЕАТИВНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО МУЗИКАНТА-ПЕДАГОГА .....</b>	<b>11</b>
<b>Брежнєва С. Б. ГУМАНІСТИЧНІ ОСНОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАРОДНОПІСЕННОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ .....</b>	<b>13</b>
<b>Варнавська Л. І. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....</b>	<b>17</b>
<b>Василенко Л.М. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА .....</b>	<b>20</b>
<b>Ван Сює СУТНІСТЬ ЗВУКОБРАЗНИХ УЯВЛЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ФОРТЕПІАННОГО НАВЧАННЯ .....</b>	<b>25</b>
<b>Врубель Г. Ф. РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА .....</b>	<b>27</b>
<b>Горських Ю. В. РОЗВИТОК ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ДУМКИ В РЕСПУБЛІЦІ БІЛОРУСЬ .....</b>	<b>30</b>
<b>Демідовець Р.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКЛАДАЧА ОРКЕСТРОВОГО ВІДДІЛУ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</b>	<b>33</b>
<b>Ключко В.В. ТЕХНІКА РУХУ ЯК СКЛАДОВА РИТМІКИ Е. ЖАК-ДАЛЬКРОЗА.....</b>	<b>37</b>
<b>Колоніна Л. Г. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ УМІННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА .....</b>	<b>39</b>
<b>Лазаренко С. С. СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ ОСОБИСТОСТІ.....</b>	<b>43</b>
<b>Лань Синь Дзюнь ОСНОВНІ ПИТАННЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З КНР .....</b>	<b>49</b>
<b>Лі Лань СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙНЯТТЯ.....</b>	<b>53</b>

поєднуються у музичні речення, які в свою чергу становлять зв'язне висловлювання. Поєднання часу і простору полягає на відповідності руху в просторі музичному часу конкретного твору згідно його будови.

УДК 378.091.21:78.071.2

Колоніна Л.Г.  
аспірант кафедри теорії і методики  
музичної освіти та хореографії  
Мелітопольський державний педагогічний  
університет ім. Б.Хмельницького

## **ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ УМІННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.**

*Анотація. В статті розкрито сутність, зміст, структуру та роль саморегуляції в забезпеченні успішності музично-виконавської діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Визначено психолого-педагогічні аспекти розвитку усвідомленої саморегуляції.*

*Annotation. The article reveals the meaning, content, structure and role of self-regulation to ensure the success of the musical performance of the future teacher of music. Determined psycho-pedagogical aspects of development of conscious self-regulation.*

*Ключові слова: саморегуляція, виконавська діяльність, майбутній вчитель музичного мистецтва.*

*Key words: self-regulation, performing work, future teacher of music.*

Специфіка музично-виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва як напруженої, багатоаспектної, складно організованої системи вносить на перший план проблематику саморегуляції. Яка розглядається як здатність особистості регулювати етапність свого професійного розвитку, свідомо нести відповідальність за свою професійну долю. Отже, саморегуляція розглядається як основний механізм, який має забезпечити високу успішність музично-педагогічної діяльності. Саме тому проблема професійної підготовки вчителів музичного мистецтва зайняла належне місце в дослідженнях науковців (Е. Абдуллін, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Н.Сегеда, В. Татенко та ін.).

Однак за межами досліджень залишилися питання саме специфіки здійснення цієї усвідомленої саморегуляції музикантом в процесі його музично-виконавської діяльності, а також шляхів її розвитку в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва. Оскільки усвідомлена саморегуляція виступає необхідною умовою забезпечення успішності професійної, зокрема, музично-виконавської діяльності, проблема її розвитку та коригування набуває значної актуальності.

Здатність суб'єкта здійснювати успішну регуляцію діяльності, що позначається терміном "саморегуляція", розглядається як визначальний фактор досягнення суб'єктом вищих професійних щаблів. У сучасній психолого-педагогічній літературі поняття саморегуляції зустрічається у декількох контекстах: саморегуляція особистості, саморегуляція стану, саморегуляція діяльності та поведінки та психологічна (психічна) саморегуляція. І в залежності від рівня організації індивідуальності виділяють 3 основні рівні саморегуляції:

1. функціональний (біологічний, фізіологічний - рівень індивіда);
  2. пераціональний (предметний - рівень суб'єкта діяльності);
  3. мотиваційний (особистісний, духовний - рівень особистості)
- [2;3;4].

По відношенню до виконавської діяльності саморегуляція розглядається як свідомо довільна внутрішня активність суб'єкта, яка спрямована на досягнення цілей музично-виконавської діяльності на всіх її етапах. Така саморегуляція здійснюється в єдності її структурно-функціонального та змістовно-психологічного аспектів і є поєднанням процесуально-структурної сторони та психічних засобів, що забезпечують її перебіг і визначають її специфіку.

Найважливішими функціональними ланками структури саморегуляції є:

- мета, що прийнята суб'єктом;
- модель значимих умов;
- програма дій;
- суб'єктивні критерії досягнення цілі;
- контроль і оцінка реальних результатів;
- корекція системи саморегулювання.

В процесі здійснення саморегуляції відбувається активність суб'єкта, спрямована на створення та деталізацію образу майбутнього стану в системі виконавської діяльності, на адекватне оцінювання реального стану, а також на знаходження ресурсів, засобів, способів, шляхів з'єднання теперішнього з майбутнім, реального з бажаним. Тому важливими напрямками роботи з формування саморегуляції в процесі навчання є розвиток рефлексивних здібностей учнів, виховання їх самостійності, розвиток прагнення до самореалізації. В фаховому навчанні майбутніх викладачів музичного мистецтва вказані напрямки реалізуються за рахунок:

- формування позитивного емоційного ставлення та мотиваційної спрямованості на самовиховання і самовдосконалення в музично-виконавській діяльності;

- спонукання до активізації самопізнавальної діяльності на основі індивідуалізації музично-виконавської підготовки;

- забезпечення діалогізації навчально-виховного процесу;

- послідовного стимулювання художньо-творчої самореалізації на основі вільного самовираження в музично-виконавській діяльності.

Визначені умови сприяють становленню суб'єктної позиції, формуванню ціннісно-сміслових та мотиваційних утворень, які спонукають майбутнього вчителя музичного мистецтва підвищувати свою активність як суб'єкта музично-виконавської діяльності.

Опанування вмінь усвідомленої саморегуляції у виконавської діяльності виступає як важливий спосіб підвищення успішності цієї діяльності за рахунок оволодіння засобами та техніками її регуляції. Саме психологічний аспект природи саморегуляції розглядається у працях українських вчених (І. Бега, В. Каліна, Г. Костюка, В. Котирло, О. Киричука, С. Максименка, В. Татенка), де наголошується, що суб'єкт діяльності здатен усвідомлювати сутність своїх психічних якостей та свідомо ставити перед собою мету, здійснювати розвиток власних психічних особливостей. Розглянемо спочатку загальні питання щодо особливостей, чинників та педагогічних умов розвитку саморегуляції [4].

Сформованість системи саморегуляції може бути охарактеризована через особливості, що пов'язані з реалізацією окремих функцій регуляторного процесу (постановкою, прийняттям та утриманням цілей; створенням моделі умов; програмуванням виконавських дій; оцінкою результатів), так і через особливості, що є характеристиками цілісної системи саморегуляції (адекватність всіх блоків регуляції умовам діяльності; усвідомленість; гнучкість процесу регуляції; надійність та сталість функціонування регуляторних блоків та їх структури в умовах психічного напруження; загальний рівень саморегуляції) [2].

За результатами досліджень вченими виявлені різні типи саморегуляції, які характеризують якісні особливості розвиненості окремих її сторін, зв'язки в її структурі. Зокрема, виділяють гармонійний тип регуляції із рівномірним розвитком всіх процесів саморегуляції та акцентований тип, для якого є характерним поєднання добре розвинених сторін з недорозвиненими. Ефективність акцентованого профілю регуляції залежить від того, якою мірою в його структурі відбувається компенсація недорозвинених сторін за рахунок сильних ланок. Гармонійний профіль є ефективним, якщо він функціонує на високому загальному рівні саморегуляції. Таким чином, питання про ефективність конкретного профілю саморегуляції не є простим.

По відношенню до індивідуальних особливостей саморегуляції у виконавської діяльності можна було б говорити про індивідуальний стиль саморегуляції майбутнього вчителя, тому що окремі сторони регуляції виконавської діяльності можуть мати не загальний, а парціальний характер. Такі особистісні риси, як самостійність, ініціативність, активність, відповідальність, наполегливість, гнучкість,

впевненість у власних силах, що є одночасно й регуляційно-особистісними якостями і визначають стильові особливості саморегуляції особистості.

Складання індивідуального профілю процесів саморегуляції, її стильових особливостей відбувається протягом життя людини під впливом багатьох чинників, які можна розподілити на такі групи:

- чинник віку;
- індивідуально-типологічні та характерологічні особливості;
- особистісні утворення та змісти;
- особливості досвіду.

Дослідження формування досвіду саморегулювання майбутніх музикантів-педагогів, проведене Ю. Лисюк, ґрунтувалося на впровадженні особистісно орієнтованого та аксіологічного підходів. Відповідно до зазначених підходів, педагогічний процес розглядався як стимулююче, пробуджуюче навчання, навчання резонансного впливу. Особливої значущості в ньому набували ціннісно-сміслова домінанта, рефлексивне осягнення особистістю власної ціннісно-сміислової та мотиваційної сфери, особистісне нормоутворення. Було встановлено, що ефективність формування досвіду саморегулювання досягається завдяки дотриманню таких умов:

- формуванню позитивного емоційного ставлення і мотиваційної спрямованості на самовиховання та самовдосконалення в музично-педагогічній діяльності;

- спонуканню студентів до активізації самопізнавальної діяльності;

- забезпеченню діалогізації навчально-виховного процесу;

- послідовному стимулюванню художньо-творчої самореалізації студентів на основі вільного самовираження в музично-педагогічній діяльності [1].

Однак, навчально-виховний процес недостатньо спрямований на формування саморегуляції майбутніх вчителів музичного мистецтва. Отже, визначені вище психолого-педагогічні умови розвитку саморегуляції в процесі фахового навчання передбачають в основному непрямі способи та форми формуючого впливу. Діяльності, які передбачають наявність у суб'єкта бажання підвищити ефективність саморегуляції власної виконавської діяльності, інтересу до шляхів розвитку вмінь та навичок саморегуляції, установку на їх практичне опанування. Це все характеризує особливості потребової та мотиваційної сфери майбутнього вчителя в аспекті спрямованості на оволодіння вміннями саморегуляції. Тому структурно-функціональна та змістовна складові усвідомленої самоорганізації повинні формуватися в процесі такого навчання поступово комплексно, поєднуючи в собі власне розвивальний, коригуючий та формуючий

конспекти. Відповідна робота може відбуватися на різних ланках організації навчального процесу.

Підсумовуючи дослідження видатних науковців щодо формування вмінь усвідомленої самоорганізації музично-виконавської діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва можна виділити наступні більш ефективні умови:

- здійснення комплексного педагогічного впливу;
- активізації у студентів функції рефлексії на всіх етапах музично-виконавської діяльності;
- спрямованість формуючого впливу на всі основні об'єкти регуляції (суб'єкт музично-виконавської діяльності, її процесу, функціонування суб'єкту в процесі здійснення діяльності).

Таким чином, в умовах сучасної музично-педагогічної освіти можливо знайти та використати методи та форми роботи, які забезпечать більш ефективний розвиток музично-виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва, зокрема, за рахунок опанування ним вмінь та навичок саморегуляції.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Лисюк Ю. С. Методика формування досвіду саморегулювання майбутніх музикантів-педагогів у вищих мистецьких навчальних закладах: Дис.канд. педагогічних наук: 13.00.02 / Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2007. – 239 с.

2. Моросанова В. И., Аронова Е. А. Самосознание и саморегуляция поведения. – М.: Изд-во "Институт психологии РАН", 2007. – 213 с.

3. Моросанова В. И. Индивидуальный стиль саморегуляции. – М.: Наука, 1998. – 192 с.

4. Сидоренко Н. І. Розвиток усвідомленої саморегуляції довільної активності майбутніх вчителів: Дис. канд. психологічних наук: 19.00.07 / Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2005. – 263 с.

УДК: 373.5.015.31:7

Лазаренко С. С.

аспірант кафедри теорії і методики  
музичної освіти та хореографії

Мелітопольський державний педагогічний  
університет імені Б. Хмельницького

### СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ ОСОБИСТОСТІ

*Анотація. У статті проаналізована природа, особливості, сутнісні характеристики естетичного досвіду учня основної школи як елемента освітнього цілепокладання. Актуальність дослідження*